

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 300/2022-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej Advokátskou kanceláriou VASIL & Partners, s. r. o., Žižkova 4D, Košice, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Martin Vasil', proti postupu a rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 9Co/142/2019 z 15. januára 2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 14. apríla 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť súdu na ďalšie konanie. Žiada ústavný súd o náhradu trov konania právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že v právnej veci o zaplatenie sumy 10 909,66 eur s príslušenstvom vedenej na Okresnom súde Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní pod sp. zn. 15C/301/2013 bola sťažovateľka v procesnej pozícii žalovanej. V rámci tohto konania písomným vyjadrením k žalobe doručeným súdu 5. novembra 2013 žiadala žalobkyne zamietnuť a uplatnila si vzájomným návrhom nárok na zaplatenie sumy 16 552,76 eur.

3. Okresný súd rozsudkom č. k. 15C/301/2013 zo 14. februára 2019 [ktorému predchádzal rozsudok okresného súdu č. k. 15C/301/2013 z 2. marca 2017 a uznesenie Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 9Co/338/2017 z 26. júna 2018] uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobkyňi sumu 5 955 eur s príslušenstvom od 17. mája 2016 do zaplatenia do troch dní

od právoplatnosti rozsudku (I. výrok). V prevyšujúcej časti žalobu zamietol (II. výrok). Žalobkyni priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 9,18 % (III. výrok). Vzájomný návrh sťažovateľky o zaplatenie 16 552,76 eur zamietol (IV. výrok). Žalobkyni priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (V. výrok).

4. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie sťažovateľka v zmysle § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a tiež aj žalobkyňa podľa § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 9Co/142/2019 z 15. januára 2020. Krajský súd potvrdil rozsudok vo vyhovujúcom výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť žalobkyni sumu 5 955 eur s príslušenstvom (I. výrok), zmenil rozsudok v zamietajúcom výroku o príslušenstve pohľadávky (II. výrok), potvrdil rozsudok v prevyšujúcej zamietajúcej časti (III. výrok), zmenil rozsudok tak, že vzájomný návrh žalovanej v zostávajúcej časti zamietal (IV. výrok). Krajský súd ďalej rozhodol, že žalobkyňa má právo na náhradu trov prvostupňového konania voči sťažovateľke v celom rozsahu (V. výrok). V konaní o vzájomnej žalobe žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov prvostupňového konania (VI. výrok). Krajský súd nepriznal stranám nárok na náhradu trov odvolacieho konania (VII. výrok).

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej tvrdí, že aj napriek tomu, že bola v oboch sporoch (vo veci samej a vo veci vzájomného návrhu) čiastočne úspešná, krajský súd nelogicky rozhodol o nároku na náhradu trov konania, keď rôzne posúdil mieru úspechu, resp. neúspechu sporových strán:

a) zmena rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania je neodôvodnená, resp. odôvodnenie je celkom zjavne nelogické,

b) právna úvaha krajského súdu v súvislosti so zmenou výroku o trovách prvostupňového konania je celkom zjavne nesprávna a v rozpore so skutkovým aj právnym stavom, ako ho ustálil v odôvodnení (body 20 až 25),

c) pokiaľ ide o otázku trov konania vo veci samej, krajský súd nesprávnou úvahou nezohľadnil pomer úspechu a neúspechu, nie je možné priznať žalobkyni plnú náhradu trov konania v zmysle § 255 ods. 1 CSP, keď žalobkyni bola priznaná len časť nároku, teda z pôvodného nároku bola žalobkyňa úspešná v časti 54,58 %, čo odvolací súd žiadnym spôsobom neodôvodnil, resp. je jeho odôvodnenie zjavne nelogické a protirečivé (v bodoch 24, 25, 33 odôvodnenia rozsudku),

d) pokiaľ ide o otázku trov konania v rámci vzneseného vzájomného návrhu, krajský súd zohľadnil pomer úspechu a neúspechu, teda postupoval inak ako pri posudzovaní náhrady trov konania vo veci samej,

e) vzhľadom na dosiaľ uvedené ide o zjavný rozpor v argumentácii odvolacieho súdu, preto je odôvodnenie rozdielneho rozhodovania odvolacieho súdu o náhrade trov vo veci samej a o náhrade trov vo veci vzájomného nároku nepreskúmateľné, nelogické, nedostatočné, a preto aj v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky a medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná,

f) nejde o zanedbateľnú vec ani o drobný spor, a to vzhľadom na množstvo vykonaných úkonov právnej služby v čase od začatia súdneho konania v roku 2013 do jeho skončenia v roku 2020, preto môže suma náhrady trov konania presiahnuť aj hodnotu istiny.

6. Sťažovateľka zároveň namieta porušenie svojho práva na spravodlivý proces v ďalšom postupe krajského súdu, ktorý nesprávne ustálil predmet konania o vzájomnej žalobe a v nadväznosti na to potom nesprávne rozhodol o nároku na náhradu trov konania. Sťažovateľka vo vyjadrení doručenom súdu 5. novembra 2013 uplatnila pohľadávky voči žalobkyni, pričom ich neuplatnila ako samostatný nárok, ale ako procesnú obranu. Alternatívne sa domáhala, aby jej súd priznal nárok, ale iba vo výške rozdielu medzi vzájomnými nárokmi. Napriek tomu súd prvej inštancie a odvolací súd nekonali o vzájomnej žalobe vo výške 1 552,76 eur, ale o vzájomnej žalobe vo výške 16 552,76 eur, čo je nesprávny procesný postup.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstata ústavnej sťažnosti spočíva v tvrdení sťažovateľa o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu v časti výroku o náhrade trov prvostupňového konania, najmä nelogickosťou a nedôvodnosťou právnych úvah krajského súdu pri rôznom zohľadňovaní pomeru úspechu, resp. neúspechu v rámci náhrady trov konania vo veci samej, kde táto zásada zohľadnená nebola, kým pri otázke trov konania vo veci vzájomného návrhu zohľadnená bola, pričom sťažovateľka tvrdí, že v oboch sporoch bola čiastočne úspešná.

III.1. K namietanému porušeniu práva na spravodlivý proces krajským súdom:

8. V kontexte sťažnostnej argumentácie ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti opakovane zdôrazňuje, že do obsahu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Robins proti Spojenému kráľovstvu Veľkej Británie a Severného Írska* z 23. 9. 1997, sťažnosť č. 22410/93). V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou, resp. dohovorom garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je však ústavný súd zdržanlivý, vychádzajúc z toho, že problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu. K prípadnému zrušeniu napadaného výroku o trovách konania sa ústavný súd uchýľuje iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu (resp. práva na spravodlivé súdne konanie) zvlášť extrémnym spôsobom, alebo ak zistí, že napadnutým rozhodnutím došlo zároveň aj k neprípustnému zásahu do iných ústavou garantovaných práv (m. m. II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

9. Bez ohľadu na uvedené ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že aj pri rozhodovaní o trovách konania musia byť rešpektované minimálne požiadavky, ktoré tvoria podstatu základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. Rozhodnutie o trovách konania musí mať predovšetkým rovnako ako iné rozhodnutia zákonný podklad, musí byť vydané príslušným orgánom a nemôže byť prejavom svojvôle, teda musí byť primeraným spôsobom odôvodnené (IV. ÚS 588/2018, I. ÚS 604/2017).

10. Uvedené zásady týkajúce sa vzťahu ústavného súdu a všeobecných súdov pri ochrane ústavnosti a prístupu ústavného súdu k posudzovaniu porušenia základných práv rozhodnutím všeobecného

súdu o náhrade trov súdneho konania, ktoré možno vyvodit' z doterajšej konštantnej judikatúry ústavného súdu, boli aktuálne aj v prerokúvanej veci sťažovateľky, preto ústavný súd v kontexte týchto hľadísk posúdil aj rozsudok krajského súdu.

11. Keďže sa sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti domáha zrušenia celého napadnutého rozsudku krajského súdu a jej ústavná sťažnosť smeruje len proti výrokom o náhrade trov konania prvostupňového konania (V. a VI. výrok napadnutého rozsudku), ústavný súd bude obmedzene, len so zreteľom na akcesorickú povahu náhrady trov k predmetu konania) skúmať aj ostatné výroky vo veci samej v rámci ich odôvodnenia, keďže rozhodnutie vo veci samej následne predurčuje výroky rozhodnutia o trovách.

12. Podstatnou úlohou ústavného súdu je teda posúdiť namietaný rozpor a rozdielne posudzovanie zásady úspechu a neúspechu v argumentácií krajského súdu, a to paralelne v dvoch rovinách (1) vo vzťahu náhrady trov vo veci samej a (2) vo veci vzájomného nároku, čo predstavuje kľúčovú námietku sťažovateľa.

III.2. K plnej náhrade trov prvostupňového konania vo veci samej (V. výrok napadnutého rozsudku):

13. K podstate sťažovateľkinej námietky, že hoci sa žalobe nevyhovelo v plnom rozsahu, krajský súd priznal žalobkyni právo na náhradu trov prvoinštančného konania voči sťažovateľke v plnom rozsahu, ústavný súd zdôrazňuje, že priznanie náhrady trov konania môžu ovplyvniť rôzne skutočnosti, napríklad závislosť rozhodnutia o výške plnenia od úvahy súdu alebo od odborného posúdenia v znaleckom posudku.

14. Po tom, čo ústavný súd preskúmal obsah napadnutého rozsudku krajského súdu a overil opodstatnenosť námietky sťažovateľky o nelogickosti a neodôvodnenosti napadnutého výroku o trovách konania, konštatuje, že hoci odôvodnenie napadnutého výroku o trovách konania je stručné (bod 33), vzhľadom na okolnosti celej kauzy (body 19 až 32 napadnutého rozsudku) možno konštatovať, že krajský súd v rámci aplikácie § 255 ods. 1 CSP uplatnil pri rozhodovaní o nároku na náhradu trov konania vo veci samej zákonom poskytnutý priestor na uváženie, do ktorého ústavný súd zásadne nie je oprávnený vstupovať a nahradzovať prijatý záver svojím vlastným, keďže z jeho pohľadu tento záver nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle a nevzbudzuje pochybnosti o jeho spravodlivosti.

15. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v časti venovanej náhrade trov konania (bod 33) vyplýva, že krajský súd, aplikujúc zásadu úspechu v konaní podľa § 255 ods. 1 CSP, nemal pochybnosti o tom, že nárok žalobkyne na zaplatenie sumy 10 909,66 eur z titulu plnenia zmluvy o pôžičke bol opodstatnený a tomuto nároku bolo aj žalobou vyhovené.

16. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd správne uplatnil zásadu úspechu v tejto veci, keďže výška priznaného nároku závisela v tomto konkrétnom prípade od posúdenia odborne spôsobilej osoby (bod 23 napadnutého rozsudku). V tomto prípade preto nejde o procesne neúspešnú žalobkyňu, ak jej bola priznaná aspoň časť žalobou uplatneného nároku. Nemožno ju totiž *ad absurdum* zaťažiť procesnou zodpovednosťou za výšku ňou určeného obvyklého nájomného (neskôr spochybnovanou sťažovateľkou), keďže v okolnostiach prerokúvanej veci výška sporného nájomného bola určená na základe odborných znalostí od odbornej spôsobilej osoby (m. m. II. ÚS 399/2019, I. ÚS 369/2020). Priznanie plnej náhrady trov konania výlučne z prisúdenej sumy

je v tomto prípade zdôvodniteľné cez interpretáciu pojmu „úspech vo veci“ (§ 255 CSP), keďže ten, ako bolo už uvedené, sa skúma, čo sa týka právneho základu, a nie čo sa týka výšky priznaného nároku (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016).

17. Ústavný súd dodáva, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania je potrebné rozlíšiť, čo je základné a čo sprevádzajúce. Za základné sa považuje rozhodnutie, že do práva žalobkyne bolo zasiahnuté, výška plnenia je potom druhotná a nadväzujúca (m. m. II. ÚS 105/2021). Rovnako odborná otázka posudzovaná odborne spôsobilou osobou môže presahovať možnosti strany sporu, ktorá v konkrétnom prípade výšku sporného nájomného iba odhaduje. A tu je primárny fakt, že nárok na vrátenie pôžičky žalobkyne od sťažovateľky je opodstatnený, teda je opodstatnený, čo sa týka právneho základu, a jeho výška nasleduje. Žalobkyňu v takejto veci preto treba považovať za plne procesne úspešnú, čo sa týka základu uplatneného nároku, a súčasne výška plnenia vyplývajúca z tohto jej procesného úspechu závisela od odborného posúdenia. Zamietnutá časť žalovanej sumy teda nie je prejavom procesného úspechu sťažovateľky, ale iba dôsledkom odborného posúdenia.

18. Ústavný súd pripomína, že rozhodnutie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť porušenia základných práv a slobôd bez ohľadu na to, akokoľvek sa môže účastníka citelne dotknúť. Ústavný súd k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania postupuje výnimočne, napríklad keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom. O takú situáciu však vo veci sťažovateľky nešlo, pretože krajský súd nezaťažil svoje rozhodnutie o náhrade trov vadou ústavnej neudržateľnosti, ktorej dôsledkom by došlo k porušeniu označených práv sťažovateľky.

III.3. K nepriznaniu náhrady trov prvostupňového konania vo veci vzájomnej žaloby (VI. výrok napadnutého rozsudku):

19. Námietku sťažovateľky týkajúcu sa nesprávneho procesného postupu pri nesprávnom ustálení predmetu konania o vzájomnej žalobe (bod 6 tohto uznesenia) je potrebné vnímať v kontexte tvrdenia krajského súdu v bode 21 napadnutého rozsudku, v ktorom veľmi podrobne, dôsledne a správne vysvetľuje svoje posúdenie relevantných skutočností, na základe ktorých určil výšku uplatneného vzájomného návrhu sťažovateľky (12 232,76 eur) odlišne od výšky určenej sťažovateľkou (15 000 eur). Dôvod takto odlišne určenej sumy krajský súd správne identifikoval, keď zistil, že sťažovateľka v rámci výpočtu jednotlivých pohľadávok (opomenutím podstatnej skutočnosti v súvislosti s ponížením sumy 15. 000 eur o 4 320 eur žalobkyňou, pozn.) nesprávne uviedla vyššiu výšku jednej zo svojich pohľadávok voči žalobkyni (namiesto jej určenej sumy 9000 eur mala uviesť sumu 4680 eur, pozn.). Z tohto dôvodu ďalší argument sťažovateľky o uplatnení svojich pohľadávok voči žalobkyni len v rámci svojej procesnej obrany vzhľadom na znenie § 147 ods. 2 CSP neobstojí.

20. Ústavný súd po preskúmaní východísk (body 24, 28, 29, 30, 31 napadnutého rozsudku), ktoré viedli krajský súd k zmene výroku o trovách prvoinštančného konania, aplikujúc § 255 ods. 2 CSP, premietnutých vo VI. výroku konštatuje, že sa ústavne konformným a akceptovateľným spôsobom vysporiadal so všetkými relevantnými skutočnosťami, ktoré ho viedli k záveru, že úspech sťažovateľky (v sume 4 725 eur) zohľadnený v I. výroku napadnutého uznesenia) a úspech

žalobkyne (v sume 5 955 eur) sa vyrovnal, čím sa čiastočné procesné úspechy vzájomne do podobnej výšky anulujú.

21. Ústavný súd ani v tomto prípade nezistil žiadne zásadné skutočnosti, ktoré by signalizovali svojvoľný postup krajského súdu pri odôvodňovaní svojich právnych záverov a nemožno ich považovať za neodôvodnené alebo arbitrárne.

22. Krajský súd tak ústavne konformným spôsobom dospel k záveru vyjadrenom v V. výroku a VI. výroku napadnutého rozsudku, vyčerpávajúco vysvetlil dôvody, ktoré ho viedli k tomuto záveru, preto tento názor nebol ústavným súdom vyhodnotený ako svojvoľný. Krajský súd sa jasne, zrozumiteľne a logicky vysporiadal so všetkými podstatnými skutočnosťami týkajúcimi sa rozhodnutia vo veci náhrady trov konania a z tohto dôvodu možno konštatovať ústavnoprávnu akceptovateľnosť napadnutého rozsudku.

23. Ústavný súd dospel pri predbežnom prerokovaní k záveru, že medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu a obsahom označených práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol reálne dospieť k záveru o ich porušení.

24. Vzhľadom na všetky dosiaľ uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľky odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú už pri jej predbežnom prerokovaní.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. mája 2022

Miloš Maďar
predseda senátu